

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

mint felülvizsgálati bíróság

Pfv. IV. 21. 759/2006/3. szám

EVL=2007
02.13.

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG	
FÓLAJSTROMSZÁM KEZDŐIRATON:	
Erkezett:	2007 -02- 0 5
PÉLDÁNY:.....	IV:.....
MELLÉKLET:.....	KÖZTÜK:.....
FÓLAJSTROMSZÁM: UTÓIRATOK:	22060/05

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a személyesen eljárta dr. Kolláth György budapesti (1122 Városmajor u. 43.) lakos felperesnek a dr. Papp Gábor ügyvéd (1067 Budapest, Csengery u. 76.) által képviselt dr. Ungváry Krisztián budapesti (1026 Nyúl u. 14.) lakos alperes ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és járulékaik iránt a Fővárosi Bíróság előtt 22.P.22.060/2005. számon megindult és a Fővárosi Ítéletábla 2.Pf.20.222/2006/3. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 16. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem tárgyában meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatja és az abban foglaltak helyett megállapítja: az alperes a Magyar Hírlap 2005. február 19-i számában „Kolláth és az ügynöknyilvánosság” címmel közölt írásában a való tényeket hamis színben feltüntetve állította, hogy a felperes azért érvel a titkosszolgálati iratok nyilvánosságra hozatala ellen, mert maga is ügynök lehetett. Ezzel az alperes megsértette a felperes jóhírnevét.

Kötelezi az alperest, hogy az ítélet jogsértést megállapító rendelkezését 15 napon belül a Magyar Hírlap című napilapban közzétegye.

Az elsőfokú ítéletnek az alperest a további jogsértéstől eltiltó és 400.000 (Négyszázezer) forint nem vagyoni kártérítésben marasztaló rendelkezéseit helybenhagyja.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasítja.

Pfv. IV.21.759/2006/3.szám

A peres felek első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségeiket maguk viselik.

A le nem rótt 180.000 (Egyszáznyolcvanezer) forint kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetékből 72.000 (Hetvenkettőezer) forintot az alperes, 108.000 (Egyszáznyolcezer) forintot a felperes köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Political Capital Politikaelemző és Tanácsadó Intézet, amelynek a történész foglalkozású alperes is a szakértője, 2005-ben internetes honlapján különböző ügynöklistákat tett közzé, amely széleskörű társadalmi vitát váltott ki. A felperes 2005. február 15-én a Magyar Hírlap című napilapban „Menjünk le kutyába?” címmel, „Kapitális politikai blöff” alcímmel közölte az ügynöklisták közzétételével és a szélesebb körű ügynöknyilvánossággal kapcsolatos, azt elmarasztaló, illetve ellenző álláspontját. Ugyanezen a napon a peres felek az MTV Napkelte című műsorában vitáztak arról: helyes-e az ügynöklisták nyilvánosságra hozatala.

2005. február 19-én a Magyar Hírlap „Vélemény-vita” rovatában jelent meg az alperes írása „Kolláth és az ügynöknyilvánosság” címmel, amelyben az alperes a felperes korábbi újságcikkére reagált, tartalmilag vitatva a felperesnek az ügynöknyilvánossággal kapcsolatos, azt ellenző álláspontjának helyességét. Cikkében az alperes, egyebek mellett, az alábbiakat is közölte: „Kolláth György február 15-i indulatos írásában csúsztatások és vádaskodások özönével érvel a titkosszolgálati iratok nyilvánosságra hozatala ellen. Megpróbálok eltekinteni attól, hogy ebben személyes érintettsége vezetheti: 1988-ban bizonyára „véletlenül” nevezték ki a Belügyminisztérium törvényelőkészítő főosztályának vezetőjévé, és nem azt a feladatot kapta, hogy megteremtse az ügynökök átmentésének jogi feltételeit.” „... A polgári demokratikus rendszerek teljes semmibe vétele - azok ugyanis nem véletlenül nem élnek a rendőrállam módszereivel, amelyeket Kolláth elfogadásra ajánl”. „Elhazudni azonban nem kellene, hogy a

Pfv. IV.21.759/2006/3.szám

Kádár-rendszer akasztófák árnyékában fogant...". „Kolláth, aki maga járt élen az iratok megismerhetetlenné tételében.”

A felperes keresetében a fenti kitételek miatt kérte személyhez fűződő joga megsértésének megállapítását, az alperes további jogsértéstől való eltiltását és megfelelő elégtétel adására kötelezését, valamint 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítésben marasztalását. Keresetében alapvetően azt sérelmezte, hogy az újságcikk az egykori titkosszolgálatokkal kapcsolatban álló személyként, tehát ügynökként ábrázolja.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatva annak jogalapját, állítva, hogy a közszereplő felperes személyére vonatkozó, azt sértő, valótlan tény nem állított.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a Magyar Hírlap című napilap 2005. február 19-i számában „Kolláth és az ügynöknylvánosság” címmel megjelent írásában azon kitétellel, hogy „megpróbálok eltekinteni attól, hogy ebben személyes érintettsége vezetheti: 1988-ban bizonyára „véletlenül” nevezték ki a Belügyminisztérium törvényelőkészítő főosztályának vezetőjévé és nem azt a feladatot kapta, hogy megteremtse az ügynökök átmentésének jogi feltételeit”, valamint azzal, hogy „Kolláth, aki maga járt élen az iratok megismerhetetlenné tételében” és „a rendőrállam módszereit ajánlja elfogadásra” megsértette a felperes jóhírnevét. Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta és kötelezte, hogy az ítélet rendelkező részét a Magyar Hírlap című napilapban fizetett hirdetésként tegye közzé, az ítélet jogerőre emelkedését követő 15 napon belül, továbbá fizessen meg a felperesnek 400.000 forint nem vagyoni kártérítést. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes a fentiekben a felperes személyére vonatkozó, azt sértő, valótlan tényeket állított, amellyel megsértette a felperesnek a Ptk. 78. §-ában védett jóhírnevét.

A peres felek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 360.000 forint első- és másodfokú perköltséget, valamint térítsen meg 120.000 forint le nem rótt kereseti és fellebbezési illetéket.

Pfv. IV. 21. 759/2006/3. szám

A jogerős ítélet álláspontja szerint a jogvita elbírálásánál figyelemmel kellett lenni arra, hogy a felek között éles hangú szakmai vita alakult ki az egykori ügynökök személyének nyilvánosságra hozatala kérdésében. Mindkét fél közismert személyiség, akik a közéleti eseményekkel összefüggésben gyakran fejtik ki nyilvánosan a véleményüket, azaz mindketten közszereplők, akiket a velük szemben megfogalmazott bírálatok tekintetében az átlagembert meghaladó tűrés kötelezettség terhel. A közszereplőnek ugyanis számolnia kell azzal, hogy a más szakmai álláspontot képviselő személyek eltérő véleményüket kifejezésre juttatják, személyét és véleményét kritizálni fogják, amit el kell tűrnie.

A jogerős ítélet szerint az alperes a felperes személyéről nem azt állította, hogy a felperes is ügynök volt, hanem tényszerűen, a felperesnek a Belügyminisztériumban egykor betöltött tisztségére és az ott végzett jogszabály előkészítő tevékenységére vezette vissza a felperes lehetséges személyes érintettségét a titkosszolgálati iratok nyilvánosságát ellenző véleménye megalkotásában. A valóságnak pedig megfelelt, hogy a felperes a Belügyminisztérium alkalmazottja volt és feladatát képezte az SZT-tisztek jogi sorsára vonatkozó jogszabálytervezet elkészítése. Az alperes által közölt tények tehát a valóságnak megfeleltek, így a felperes személyes érintettségére utalás nem valósított meg jogsértést.

A jogerős ítélet megállapította, hogy a felperes írásában kifejtett azon álláspontra, mely szerint „egy diktatúrában nem bűn, ha valaki ügynök vagy tartótiszt”, reagált az alperes azzal, hogy „ez a nézet a polgári demokratikus rendszerek teljes semmibevétele, mert azok nem véletlenül nem élnek a rendőrállam módszereivel, amelyeket a felperes elfogadásra ajánl”. E kitétel tekintetében tehát az alperes a felperes nézetével szembeni kritikáját fogalmazta meg, amely jogsértés megállapítását nem indokolja.

Azzal a kitételrel kapcsolatban, hogy „elhazudni azonban nem kellene, hogy a Kádár-rendszer akasztófák árnyékában fogant”, a jogerős ítélet megállapította, hogy az nem a felperes személyére vonatkozó állítás, hanem az ügynöknyilvánosság ellenzésével kapcsolatban általánosságban megfogalmazott vélemény, amely nem jogsértő.

Pfv. IV.21.759/2006/3.szám

Az alperesnek az a következtetése, amely szerint „a felperes élen járt az ügynökiratok megismerhetetlenné tételében”, a jogerős ítélet szerint való tényeken alapuló értékítélet volt. Az un. Dunagate-bizottság iratokhoz csatolt jelentésében szerepelt ugyanis az a javaslat, hogy a titkosszolgálati iratokat 50 évre zárolják. E javaslatot a felperes, mint a bizottság egyik tagja, aláírta. Ebből eredően az alperesnek a felperes tevékenységét minősítő értékítélete akkor sem jogsértő, ha esetleg az értékítélet alapjául szolgáló tényekből mások eltérő következtetésre is juthatnak. Az alperes következtetése ugyanis nem volt önkényes, megfelelt az ésszerű gondolkodásnak és a logika szabályának.

A jogerős ítélet ellen a felperes jogszabálysértésre hivatkozással nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és a keresetének való helytadást kérte. A felperes álláspontja szerint a jogerős ítélet tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes az egymással folytatott szakmai vita keretében nyilvánított véleményét, illetve fogalmazott meg értékítéletet, amely emiatt személyiségvédelem alapja nem lehet. Ezzel szemben állította, hogy az alperes a kifogásolt írásában személyéről valótlan és sértő tényeket közölt, amely miatt személyiségvédelemre jogosult.

Az alperes a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte, állítva, hogy a jogerős ítélet sem eljárási, sem anyagi jogszabálysértést nem valósított meg.

A felülvizsgálati kérelem részben, az alábbiak szerint alapos.

A felperes a keresetét a Ptk. 76. és 78. §-ában védett személyiségi jogokra, a becsülete és emberi méltósága, valamint a jóhírneve megsértésére alapította.

A becsület és az emberi méltóság sérelmét okozza általában a kifejezőmódjában indokolatlanul bántó és a személyt megalázó vélemény. A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényről állít vagy híresztel vagy való tényről hamis színben tüntet fel. A valótlan tény állítása megvalósulhat oly módon is, hogy célzásokkal, utalásokkal keltik vagy sugallják események megtörténtének látszatát.

Pfv. IV.21.759/2006/3.szám

A bírói gyakorlat egységes abban a kérdésben, hogy politikai, társadalmi, szakmai kérdésekben folytatott vita eldöntése nem feladata a bíróságnak. Abban az esetben azonban, ha a vita során nemcsak az eltérő álláspontokat ütköztetik és bírálják, de a vitában résztvevők személyét durván becsmérlik, emberi méltóságában megalázzák, illetve személyéről valótlan és sértő tényt állítanak, híresztelnek, való tényt hamis színben tüntetnek fel, ilyen tényt a bírált álláspont indítékeként jelölnek meg, az megalapozhatja a Ptk. 76., illetve 78. §-án alapuló személyiségvédelmet.

Az alperes írásművében a felperesnek a titkosszolgálati iratok (egykori ügynökök) nyilvánosságra hozatalát ellenző álláspontjával vitázik. Ezzel összefüggésben foglalkozik azzal is, hogy mi motiválta a felperest a bírált véleménye kialakításában. Ennek lehetséges indokát a felperes személyes érintettségében látta. Ezt jelenti ugyanis az a megfogalmazás, mely szerint „megpróbálok eltekinteni attól, hogy ebben személyes érintettsége vezetheti”. Miután a sajtónyilvánosság előtt folyó vita tárgya az ügynökök személyének, a titkosszolgálati iratoknak a nyilvánosságra hozatala, az alperes álláspontja alapján az olvasó arra következtethet, hogy a felperes „személyes érintettsége” azt jelenti, hogy maga is ügynök lehetett és emiatt ellenzi az ügynöknyilvánosságot.

A jogerős ítélet a felperes személyes érintettségére utaló közlést kizárólag azzal az újságcikkben is ismertetett és a valóságnak megfelelő ténnyel hozta összefüggésbe, mely szerint a felperes egykor a Belügyminisztérium alkalmazottja volt és feladatkörébe tartozott az un. SZT-tisztek jogi sorsára vonatkozó jogszabálytervezet elkészítése. A jogerős ítélet azonban figyelmen kívül hagyta azt a körülményt, hogy az alperes az újságcikkben a felperes belügyminisztériumi kinevezését idézőjelbe foglalt véletlennek tekintette. Ezzel pedig azt a látszatot keltette, hogy a felperesnek már a Belügyminisztériumban történt kinevezése sem a véletlen műve volt. Arra azért kerülhetett sor, mert az ügynökkérdésben valamilyen módon maga is személyesen érintett lehetett.

A jogerős ítélet álláspontjától eltérően tehát a felperesnek az újságcikkben bíralt véleménye indítékaul megjelölt személyes érintettség felvetése azt sugallja, hogy a felperes azért érvel a titkosszolgálati iratok

Pfv. IV. 21. 759/2006/3. szám

Az alperesnek az a következtetése, amely szerint „a felperes élen járt az ügynökiratok megismerhetetlenné tételében”, a jogerős ítélet szerint való tényeken alapuló értékítélet volt. Az un. Dunagate-bizottság iratokhoz csatolt jelentésében szerepelt ugyanis az a javaslat, hogy a titkosszolgálati iratokat 50 évre zárolják. E javaslatot a felperes, mint a bizottság egyik tagja, aláírta. Ebből eredően az alperesnek a felperes tevékenységét minősítő értékítélete akkor sem jogsértő, ha esetleg az értékítélet alapjául szolgáló tényekből mások eltérő következtetésre is juthatnak. Az alperes következtetése ugyanis nem volt önkényes, megfelelt az ésszerű gondolkodásnak és a logika szabályának.

A jogerős ítélet ellen a felperes jogszabálysértésre hivatkozással nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és a keresetének való helytadást kérte. A felperes álláspontja szerint a jogerős ítélet tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes az egymással folytatott szakmai vita keretében nyilvánított véleményét, illetve fogalmazott meg értékítéletet, amely emiatt személyiségvédelem alapja nem lehet. Ezzel szemben állította, hogy az alperes a kifogásolt írásában személyéről valótlan és sértő tényeket közölt, amely miatt személyiségvédelemre jogosult.

Az alperes a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte, állítva, hogy a jogerős ítélet sem eljárási, sem anyagi jogszabálysértést nem valósított meg.

A felülvizsgálati kérelem részben, az alábbiak szerint alapos.

A felperes a keresetét a Ptk. 76. és 78. §-ában védett személyiségi jogokra, a becsülete és emberi méltósága, valamint a jóhírneve megsértésére alapította.

A becsület és az emberi méltóság sérelmét okozza általában a kifejezésmódjában indokolatlanul bántó és a személyt megalázó vélemény. A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényről állít vagy híresztel vagy való tényről hamis színben tüntet fel. A valótlan tény állítása megvalósulhat oly módon is, hogy célzásokkal, utalásokkal keltik vagy sugallják események megtörténtének látszatát.

Pfv. IV. 21. 759/2006/3. szám

nyilvánosságra hozatala ellen, mert egykor maga is ügynök lehetett. Miután az alperes arra vonatkozó bizonyítékot nem ajánlott fel, mely a felperes egykori ügynöki tevékenységét igazolta volna, megállapítható, hogy a felperesről valótlan és sértő tényt állított. A való tényeket pedig, mely szerint a felperes korábban a Belügyminisztérium alkalmazottja volt és feladatkörébe tartozott az un. SZT-tisztek jogi sorsát rendező jogszabálytervezet elkészítése, az alperes ugyanilyen módon hamis színben tüntette fel. Ezzel a felperesnek a Ptk. 78. § (2) bekezdés által védett jóhírnevét megsértette.

A felperes által sérelmezett egyéb kitételek tekintetében ugyanakkor a Legfelsőbb Bíróság egyetért a jogerős ítélet álláspontjával. Az alperes mind az „elhazudni nem kellene, hogy a Kádár-rendszer akasztófák árnyékában fogant” állítással, mind pedig azzal a kijelentéssel, hogy a felperes véleménye nem más, mint „a polgári demokratikus rendszerek teljes semmibe vétele” és „a rendőrállam módszereit ajánlja a felperes elfogadásra”, a felperesnek az ügynöknyilvánossággal kapcsolatban kifejtett álláspontját vitató véleményt fogalmazott meg, amely kifejezésmódja által sem sértette a felperesnek a Ptk. 76. §-ban védett becsületét és emberi méltóságát. Azt is helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a felperesnek az ügynökiratok megismerhetetlenné tételében játszott szerepére vonatkozóan az alperes való tényekből következtetett. A perbeli jogvita elbírálása szempontjából pedig nincs ügydöntő jelentősége annak, hogy a Dunagatebizottság felperes által is aláírt jelentésének volt-e szerepe abban, hogy a titkosszolgálati iratok nyilvánossága később miként alakult. Amint arra a jogerős ítélet helyesen rámutatott, a való tényeken alapuló értékítélet akkor sem sért személyhez fűződő jogot, ha egyébként más azt tévesnek tartja.

Mindezek alapján tehát megállapítható: az alperes azzal az állításával, hogy a felperes ügynök lehetett, megsértette a felperes személyhez fűződő jogát, ezért annak megállapítását a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján a felperes alappal kérte. A Ptk. 84. § (1) bekezdés b) pontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan tiltotta el az alperest a további jogsértéstől és a c) pont szerint az alperes a jogsértéssel megegyező nyilvánosság biztosításával köteles a felperesnek erkölcsi elégtételt szolgáltatni azzal, hogy az ítéletnek a jogsértést megállapító rendelkezését nyilvánosságra hozza.

Pfv. IV.21.759/2006/3.szám

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján érdemben helyesen kötelezte az alperest a felperes javára nem vagyoni kártérítés megfizetésére. Amint arra az elsőfokú bíróság helyesen rámutatott, a Pp. 163. § (3) bekezdés alapján további bizonyítást nem igénylő köztudomású tény, hogy a rendszerváltozás előtt a titkosszolgálatok részére végzett ügynöki tevékenység tényének ismertté válása kedvezőtlen társadalmi megítélést eredményez. Ezért a nyilvánosság különböző fórumain jogi és társadalmi kérdésekben véleményt formáló felperesről megfogalmazott az a valótlan állítás, hogy egykor ügynök lehetett, a felperest köztudottan hátrányosan érintette. Ezen túlmenően a felperes által csatolt - és a bizonyítékok köréből ki nem rekeszthető - levelezőlap személyét ügynökmúltja miatt elmarasztaló tartalma, továbbá a személyét egy más ügyben kifejtett jogi véleménye miatt (múltjára utalással) támadó más sajtóközlemény alapján bizonyított tényként is megállapítható, hogy a felperest az alperes sajtóközleményével összefüggésben kifejezett hátrányok is érték. Mindez a nem vagyoni kárpótlás megítélését a Ptk. 355. § (4) bekezdés alapján megalapozta. Annak mértékét az elsőfokú bíróság a Pp.206. § (3) bekezdés alapján helyes mérlegeléssel határozta meg. A felperes sem a fellebbezésében, sem pedig a felülvizsgálati kérelmében nem adott elő olyan indokot, amely a kártérítés felemelését indokolta volna.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályon kívül helyezte és a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. A felperes terhére elkövetett jogsértést (az elsőfokú ítéletben foglaltak helyett) pontosított tartalommal és szűkebb terjedelemben megállapította és ennek megfelelően kötelezte az alperest elégtétel adására. Az elsőfokú ítéletnek az alperest a további jogsértéstől eltiltó és az alperest 400.000 forint nem vagyoni kártérítésben marasztaló rendelkezéseit helybenhagyta. A felperes keresetét ezt meghaladóan elutasította.

A Pp. 81. § (1) bekezdés alapján a Legfelsőbb Bíróság úgy rendelkezett, hogy a felek az eljárás folyamán felmerült perköltségeiket maguk viseljék, figyelemmel a pernyertesség és pervesztesség arányának megközelítően azonos voltára. A 6/1986. (VI.26.) IM. r. 13. § (2) bekezdés alapján

Pfv. IV.21.759/2006/3.szám

kötelesek a felek a le nem rótt eljárási illetékek megtérítésére.

Budapest, 2006. december 6.

Dr. Völgyesi Lászlóné sk. a tanács elnöke, Dr. Mészáros
Mátyás sk. előadó bíró, Angyalné Dr. Demeter Judit sk. bíró

Vné

A kiadmány hiteléül:

Nje!
tisztviselő